

ПРАВА ПОВЕРИЛАЦА И НАМИРЕЊЕ ПОВЕРИЛАЦА НАКОН ОДРЖАВАЊА ЗАВРШНОГ РОЧИШТА И ЗАКЉУЧЕЊА СТЕЧАЈНОГ ПОСТУПКА

Небојша Јочић, лиценцирани стечајни управник

УВОД

- Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“ бр.84/89 и „Службени лист СРЈ“ бр. 37/93 и 28/96)
- Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС”, бр. 84/09 и 85/05)
- Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/09)
- Закон о изменама и допунама закона о стечају (“Сл. гласник РС” бр. 83/14)

ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА СТЕЧАЈА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ЦИЉ И СВРХУ ПОСТУПКА

➤ РАЗЛОЗИ ДУГОГ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА СТЕЧАЈА

- Немогућност продаје целокупне или делова имовине која улази у стечајну масу стечајног дужника;
- Усвајање Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ("Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 108/2013, 142/2014 и 88/2015 - одлука УС), чија је примена практично зауставила продају имовине за коју су претходни власници показали интересовање за њено враћање све до доношења правноснажних решења ;
- Нестручно, неадекватно, неблаговремено и неажурно поступање стечајног управника током вођења поступка стечаја;
- Дужина трајања парничних поступака у оним поступцима стечаја који се воде према законима који изричито не предвиђају закључење поступака стечаја пре окончања парница;
- Пасивност и незаинтересованост одбора поверилаца у поступању из своје надлежности ;
- Немогућност уновчења имовине стечајног дужника која се налази на територији Косова и Метохије,
- Промене законских прописа који регулишу поступак стечаја и начин њихове примене на поступке у току.

УСВАЈАЊЕ ЗАКОНСКИХ НОРМИ УСМЕРЕНИХ КА ОТКЛАЊАЊУ РАЗЛОГА ДУГОГ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА СТЕЧАЈА И ЊЕГОВОГ БРЖЕГ ЗАКЉУЧЕЊА

- стварање могућности за брже закључење поступка стечаја:
 - када није продата имовина стечајног дужника или њен претежни део;
 - када је уновчена целокупна имовина стечајног дужника, а нису окончане активне и пасивне парнице;
 - поштравањем услова за обављање професије стечајног управника и повећање одговорности одбора поверилаца;
 - намирењем стечајних поверилаца у поступку накнадне деобе након одржавања завршног рочишта и закључења поступка стечаја;
 - давање парничног легитимитета стечајној маси и стечајном управнику за њено заступање;
 - судска пракса односно тумачење и поштовање основних начела стечајног поступка у оним поступцима стечаја који се воде према законима који изричито не предвиђају закључење поступака стечаја пре окончања парница и уновчења целокупне или претежног дела имовине стечајног дужника;

1. ЗАКОН О ПРИНУДНОМ ПОРАВНАЊУ, СТЕЧАЈУ И ЛИКВИДАЦИЈИ

Заштита права и намирење поверилаца након закључења поступка стечаја према Закону утврђена су:

Чланом 135 Закона

- који је прописао могућност да ако имовина стечајног дужника не може бити продата (делови или целина), иста ће се предати повериоцима уз услов да је они прихвате;
- приликом предаје имовине повериоцима, мора се водити рачуна о висини њихових утврђених потраживања;
- ако се иста из било ког разлога не може предати повериоцима, предаће се надлежном органу у Републици на чијој је територији седиште стечајног дужника, а ако се ради о непокретностима, онда надлежном органу на чијој се територији непокретност налази;
- стечајни управник је дужан да обави све радње и послове предвиђене законом и стечајне органе, након више покушаја уновчења, „увери“ да део или целокупна имовина стечајног дужника не може бити уновчена због незаинтересованости потенцијалних купаца, односно неатрактивности имовине која је предмет уновчења, сачини завршни рачун и завршни извештај за завршно рочиште, као и да обави послове око предаје исте повериоцима или надлежним републичким органима након закључења поступка стечаја, а у складу са донетом одлуком;

Чланом 147 Закона

- који је прописао накнадну деобу стечајне масе, уколико је након закључења поступка стечаја пронађена имовина стечајног дужника, која истовремено представља и деобну масу;
- одлуку о накнадној деоби деобне масе доноси стечајни судија, а иста се дели и исплаћује само на основу већ извршене деобе, односно на основу правноснажног решења о главној деоби;
- стечајни управник ће у најкраћем року уновчити накнадно пронађену имовину и на основу одлуке стечајног судије о накнадној деоби исплатити повериоце, о чему ће доставити извештај стечајном судији;

Чланом 150 Закона

- који предвиђа могућност да стечајно веће после отварања стечаја, ако утврди да би даље вођење поступка проузроковало несразмерне трошкове у односу на вредност деобне масе, обустави даље уновчење стечајне масе и закључи поступак, с тим што може донети одлуку да поједине ствари из деобне масе или поједина потраживања пренесе на поједине повериоце, водећи рачуна о висини њихових утврђених потраживања;
- стечајно веће доноси решење у коме се наведи обим неуновчене стечајне масе и делови исте који се расподељују стечајним повериоцима, као и износе средстава који се стечајним повериоцима са оспореним потраживањима условно пренесе и за њих резервишу;
- права поверилаца у описаним околностима заштићена су и могућношћу физичког преноса имовине (с обзиром на немогућност уновчења исте) или неуновчених потраживања стечајног дужника на њих, водећи рачуна о сразмери њихових утврђених потраживања;

-
- стечајни управник ће у описаним околностима (немогућности уновчења имовине, накнадно пронађене имовине или обустави даљег уновчења стечајне масе) стриктно поступати и благовремено предузимати радње из своје надлежности према одредбама Закона по којем се поступак стечаја води, одлукама стечајног судије и стечајног већа, увек водећи рачуна о начелу хитности и економичности вођења истог, а све у циљу заштите и намирења поверилаца.

2. ЗАКОН О СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ

Чланом 125 Закона

- Стечајно веће доноси решење о закључењу поступка стечаја на завршном рочишту;

Заштита права и намирење поверилаца након закључења поступка стечаја према Закону утврђена су:

Чланом 126 Закона

- који предвиђа могућност деобе стечајне масе након закључења поступка стечаја, ако:
 - се пронађе имовина која улази у стечајну масу,
 - наступе услови или се сазна за наступање услова за исплату условљених потраживања.

➤ Сечајни судија доноси решење којим се одређује деоба по закључењу поступка стечаја и доставља га стечајном управнику;

➤ Сечајни управник:

- има право жалбе стечајном већу на решење о одређивању деобе по закључењу стечајног поступка;

- дужан је да накнадно пронађену имовину уновчи и дели по основу решења о главној деоби, укључујући и стечајне повериоце код којих је наступио одложни услов;

- има обавезу да, након извршене деобе по закључењу поступка стечаја, стечајном већу достави допунски завршни рачун.

СУДСКА ПРАКСА

- Судска пракса је, у случају да су још увек у току парнични поступци са активном и пасивном легитимацијом стечајног дужника, а нема више било какве имовине, практично решила проблем предугог трајања поступака, на тај начин што судови доносе решења о закључењу поступка и одлукама дају парнични легитимитет стечајној маси коју у даљем току поступка заступа стечајни управник до окончања парница (тумачење и поштовање основних начела стечајног поступка);
- У наведеним решењима је, ради заштите права поверилаца, извршена резервација средстава за евентуално намирење поверилаца у већ исплаћеном проценту, а уколико би њихов исход био увећање имовине стечајног дужника, спровела би се накнадна деоба (према правилима главне);

РЕШЕЊЕ О ЗАКЉУЧЕЊУ ПОСТУПКА СТЕЧАЈА

- У наведеним околностима, када су у току парнични поступци са активном и пасивном легитимацијом стечајног дужника, а нема више било какве имовине, стечајно веће на завршном рочишту доноси решење којим, закључује поступак стечаја у коме, између осталог, констатује:
 - појединачне парничне предмете са активном и пасивном легитимацијом;
 - да је стечајна маса стечајног дужника према коме се стечај закључује, следбеник стечајног дужника, односно да се констатоване активне и пасивне парнице настављају према стечајној маси;
 - вишак деобне масе који стечајни управник преноси акционарима или власницима;
- стечајни управник ће по окончању парница исплатити повериоце у утврђеном проценту, односно извршити накнадну деобу;

ПРАВА ПОВЕРИЛАЦА У ОПИСАНИМ ОКОЛНОСТИМА

➤ права стечајних поверилаца у описаним околностима су заштићена, јер:

- по окончању парница извршиће се евентуално намирење истих у утврђеном проценту, а уколико би њихов исход био увећање имовине стечајног дужника, спровела би се накнадна деоба (према правилима главне);

- закључењем поступка стечаја, спречено је даље настајање трошкова стечајног поступка који „круне“ стечајну масу у периоду трајања парница/е, а директно утичу на проценат намирења стечајних поверилаца;

3. ЗАКОН О СТЕЧАЈУ

Члан 148 Закона

- изричито предвиђа могућност, иако постоје парнице у току, закључења поступка стечаја ако је уновчена целокупна имовина стечајног дужника;
- стечајни судија:
 - доноси решење о закључењу поступка стечаја на завршном рочишту у коме су таксативно наведене активне и пасивне парнице;
 - именује стечајног управника за заступника стечајне масе стечајног дужника;
- стечајну масу чине резервисана средства по основу оспорених потраживања, односно средства која се остваре окончањем парничних поступака у корист стечајног дужника, као и нужна новчана средства резервисана за трошкове стечајног поступка и обавеза стечајне масе до брисања стечајне масе из надлежног регистра стечајних маса;

➤ стечајни управник:

- предлаже стечајном судији закључење поступка стечаја након уновчења целокупне имовине стечајног дужника;
- врши исплату оспореног потраживања повериоца у складу са решењем о главној деоби по правноснажности одлуке суда, ако је, након закључења поступка стечаја, парница окончана у корист повериоца;
- врши исплату стечајних поверилаца према одредбама Закона којим је дефинисана накнадна деоба, ако је парница окончана у корист стечајне масе;

Члан 149 Закона

- предвиђа да ако по закључењу поступка стечаја буде пронађена имовина која улази у стечајну масу, стечајни судија на предлог стечајног управника или другог заинтересованог лица спроводи поступак накнадне деобе уновчењем и расподелом средстава остварених продајом накнадно пронађене имовине;
- Продаја и деоба накнадно пронађене имовине врши се уз сагласност стечајног судије и у складу са решењем о главној деоби;
- Против решења о спровођењу поступка накнадне деобе које доноси стечајни судија, није дозвољена жалба;
- Стечајни управник ће након продаје имовине и поделе средстава повериоцима доставити допунски завршни рачун стечајном суду;

4. ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СТЕЧАЈУ

Члан 48 Закона

- значајно је изменио члан 144 Закона о стечају, тако што изричито предвиђа да завршној деоби изузетно може да се приступи и ако у поступку стечаја стечајни управник, после више покушаја уновчења имовине стечајног дужника, не успе да уновчи целокупну стечајну масу или њен претежни део;
- Закон није изричито регулисао начин нити ситуације у којима се приступа завршној деоби након неуспелих покушаја уновчења стечајне масе, већ је остављено да судска пракса да одговор на сваки конкретан случај применом одредби Закона о стечају уз тумачење и поштовање основних начела стечајног поступка;

-
- Наведена допуна и измена Закона о стечају, створила је могућност, у циљу заштите интереса и права поверилаца, да се велики број стечајева закључи када и поред више покушаја уновчења имовине до уновчења исте није дошло у поступку стечаја;
 - Дужност стечајног управника је да у току трајања поступку стечаја, учини све да информације о имовини стечајног дужника која је предмет продаје, учини доступним што већем броју потенцијалних купаца. Уколико и после већег броја покушаја не успе да имовину стечајног дужника уновчи, обавиће консултације са стечајним судијом о могућности закључења поступка, иако иста није уновчена у целини или претежном делу;
 - Стечајни управник ће у описаним околностима, спровести радње и поступке по одлукама стечајног судије, а за завршно рочиште доставиће завршни рачун и извештај са описом активности, радњи и поступака предузетим у целокупном току поступка стечаја.